

YANGIN ÖNCESİ

ORMAN YANGINLARINI ÖNLEME ÇALIŞMALARI

Orman yangınlarıyla mücadele kapsamında; yangın öncesi toplum farkındalığını arttırmaya yönelik uyarı ve eğitim faaliyetleri, yangınla mücadeleye yönelik alt yapı ve tesislerin iyileştirilmesi ve hazır hale getirilmesi, yangınla mücadelede görevli personel ile gönüllülerin eğitimi, diğer kurumlarla işbirliği çalışmaları ve ormanların yangına daha dirençli hale getirilmesine yönelik her türlü uygulamalar ile benzeri faaliyetlerin tümü **"orman yangınlarını önleme"** terimi kapsamındaki çalışmalar içinde yer almaktadır. Orman yangınlarıyla mücadeleye yönelik **"yangın yönetim planları"** ile yangın anında yerleşim yerlerinin tahliyesine yönelik **"tahliye planlarının"** oluşturulması da yangın önleme çalışmaları kapsamında değerlendirilmektedir. Yine aynı şekilde yangın riskini azaltmaya yönelik olarak ormanlarda ve özellikle yol, tarım alanı ve yerleşim yerleriyle temas ettiği orman kenarlarında gerçekleştirilen her türlü silvikültürel bakım faaliyeti (gençlik, sıklık ve aralama bakımları ile budama gibi) ile ya da ince yanıcı maddenin mekanik olarak uzaklaştırılması **"yangın silvikültürü"** kapsamında değerlendirilen çalışmalardandır.

Ormanı yangına daha dirençli hale getirme kapsamında yanıcı yükün (maddenin) denetimi amacıyla yapılan her türlü uygulama **"yanıcı yük yönetimi"** kapsamında değerlendirilir. **"Yanıcı yük"**, ormanda belirli bir alanda bulunan ve yanma kabiliyetinde olan canlı ve cansız organik maddenin tamamını ifade etmektedir. Yanıcı maddeler düşeyde buldukları konuma göre de ; toprak içi, toprak üstü ve yüksek boylu yanıcı maddeler şeklinde sınıflandırılmaktadır (Çanakçıoğlu, 1985). Yanıcı yük veya madde, ince yanıcı madde ve kalın yanıcı madde olarak sınıflandırılmaktadır. Yaprak, kabuk, ince dal parçaları (<5cm), kozalak gibi organik maddeler **"ince yanıcı madde"** sınıfında yer alırken, ağaç gövdeleri ve kalın dallar **"kalın yanıcı maddelerdir"**. Yanıcı maddeler yanıcı yük yönetiminin yanı sıra yangın risklerinin belirlenmesi, yangına müdahale yaklaşımlarını etkilemesi açısından önemlidir (Küçük, 2000).

Yanıcı madde yönetiminde oldukça etkili olan bir yöntem, dünyada yangına hassas ekosistemlerde geniş bir kullanımı olmasına karşın ülkemizde halen bir uygulamabulamamış olan denetimli yakma uygulamasıdır (Neyişçi vd., 2002). **Denetimli yakma (Kontrollü yakma)**; belirli bir alanda, belirli bir zamanda ve uygun çevre koşulları altında ortamdaki yanıcı yükün, uzman kişiler tarafından kontrollü bir şekilde gerçekleştirilen yangınla uzaklaştırılması işlemidir. Bu yöntem, yangına dirençli orman kurma kapsamında geniş olarak kullanılmasına karşın, aynı zamanda doğal gençleştirme ve ağaçlandırma gibi diğer silvikültürel çalışmalarda da kullanılabilir. Ülkemizde bu kapsamdaki uygulamalar **"yangın kültürü"** olarak da isimlendirilmektedir (Neyişçi, 1986; Kantarcı vd.,1986; Boydak vd. 1996). Sıklık bakımı, ayıklama ve aralamalar gibi çeşitli silvikültürel müdahaleler de yanıcı madde yönetiminin araçlarındandır. Ancak kesim artıklarının ormanda bırakılması durumunda ince yanıcı madde miktarı arttığı için yangın tehlikesini de arttırabilmektedir.

Doğal yangınların dışındaki insan kaynaklı yangınlar farklı nedenlerden kaynaklanabilmektedir. Bu kapsamda; kasıt, ihmal, enerji nakil hatlarından kaynaklı kıvılcım atması, anız yakma vb. durumlar **insan kaynaklı "yangın sebepleri"** ya da **"yangın nedenleri"** olarak adlandırılır. Temel olarak belirli bir bölgedeki iklim ve hava koşulları ile yanıcı madde tipine bağlı olan ve yangın çıkma ihtimali olarak tanımlanan yangın riski üzerinde, yangın nedenlerinin varlığı ve yoğunluğu doğrudan etkilidir. Yangın riski (Fire risk) sıklıkla yangın tehlikesiyle (Fire threat) karıştırılan bir kavramdır. Bu noktada bu iki terimi açıkça ortaya koymak önemlidir. **"Yangın riski"**, bir orman yangınının meydana gelme olasılığı ve belirli bir bölge ya da bitki örtüsü tipi için belli bir zamandaki potansiyel etkisi olarak tanımlanmaktadır. Sayısal olarak ise yangın çıkma ihtimalinin yangının potansiyel etkisiyle çarpımı şeklinde ifade edilmektedir. **"Yangın tehlikesi"** ise; yangının çıkması, yayılması ve kontrol altına alınmasına etki eden çevre koşulları ile yangının etkisine yönelik her türlü faktörü değerlendirmek amacıyla kullanılan bir terimdir ve genellikle bir indeks olarak ifade edilmektedir.

Yangın öncesi çalışmalarında yangın emniyet yol ve şeritlerinin tesisi ve var olanlarının bakımı çok önemlidir. **"Yangın emniyet yol ve şeritleri"**, mevcut bir yangının yayılmasını önlemek amacıyla doğal veya yapay engellerden yararlanarak, çıplak veya yanmaya dirençli türlerle bitkilendirilerek tesis edilen şeritlerdir. Bu şerit ve yollar, doğrudan yangına karşı bir mekanik engel oluşturmakla birlikte, yangına karşı bir savunma hattı oluşturma, karşı ateş verme ve yangın anında ulaşım hizmeti verme gibi amaçlar için de uygun olarak kullanılabilir.

